СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 1. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 2-го січня 1940. — No. 1. Jersey City, N. J., Tuesday, January 2, 1940. VOL. XLIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ УСТАНОВЛЯЄ ДЕРЖАВНИЙ БУДЖЕТ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт остаточно рішився на висоту державних розходів на наступний фіскальний рік, що зачинається з першим липня. Висота видатків виноситиме менше, ніж багато людей сподівались. Видатки виноситимуть вісім біліонів долярів, себто один біліон долярів менше, ніж минулого року. В буджеті є передбачено приходів на шість біліонів долярів. Два біліони буде недобору. Укладаючи цей буджет, президент, пообтинав усі позиції так, як лише міг. Супроти того є малоправдоподібним, щоб той буджет іще більше обтинав конґрес. Сенатор Бора заявив, що в нинішнім часі неможливо зрівняти буджету, себто видатків з приходами, а то через економічні труднощі і зброєння. А коли хто думає, що можна, то саме тепер, у часі надходячої дебати над буджетом, хай виразно скаже, які саме позиції можна обтяти. При відкритті конґресової сесії президент виголосить особисто вступну промову. Затє фінансові цифри в буджеті будуть відчитані урядниками конґресу.

„ЗАВИСОКІ ПОРОГИ НА РОБІТНИЧІ НОГИ".

НЮ ЙОРК. — На основі певних формальних неточностей суд заборонив міським робітникам Ню Йорку, що чистять вулиці, влаштовувати собі на бувшій міліонерській резиденції Отта Кана, в Гонтінґтон, на Лонґ Айленді, „дім відпочинку". В тій околиці живуть інші міліонери, яким сусідство такого „дому відпочинку" могло би бути не до смаку. Дж. П. Морґан заявив, що непрактично там закладати „дім відпочинку", бо „податки на реальності дуже великі". Посадник Ля Ґвардія, довідавшись про це, завважив дипльоматично: „Департамент чищення занадто шанує себе, щоб залишався там, де його не бажають".

НОВИЙ ПІДСЕКРЕТАР ФІНАНСІВ.

ВАШИНГТОН. — Президент іменував нового підсекретаря фінансів на місце уступилого Гейнса. Новий підсекретар є Деніелс Бел і, що є рідкістю в американській адміністрації, він є фаховим і державним урядником з професії. Звичайно на вищі позиції іменують людей, що рекрутуються з політичних кол. Замітним є також те, що Деніел Бел свою фінансову освіту осягнув майже виключно саме домашніми студіями і практикою в ріжних фінансових заведеннях. Він має всього два роки „гай скул" і сім місяців бизнесової школи.

ТОМАС ДЮІ РОБИТЬ УСПІХИ.

НЮ ЙОРК. — З виборчого комітету Томаса Дюія доносять, що зо всіх сторін Злучених Держав Америки напливають до нього від ріжних осіб і політичних кол запевнення про поміч у здобутті для нього наперед номінації на кандидата, а опісля вибору на президента. В деяких стейтах заявляють помогти Дюієві понад голови місцевих провідників.

РУЗВЕЛТ ЗАПРОШУЄ ІНШИХ ДО МИРОВОЇ ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив, що хоч він звернувся лише до деяких церковних провідників, щоб разом із ним працювали в ціли осягнення миру в Европі, то проте він радо прийме інших відповідальних церковних провідників до цеї співпраці, коли вони до нього зголосяться.

НЕ ПІШЛЮТЬ АМБАСАДОРА ДО НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив, що хоч у його кабінеті дискутовано справу поновної висилки амбасадора до Німеччини, то рішено покищо амбасадора не висилати, а залишити справи там, де вони є.

УРУҐВАЙ КАЖЕ „ТАКОМІ" ОПУСТИТИ ПОРТ.

МОНТЕВІДЕО. — Уруґвайський уряд дав приказ німецькому торговельному кораблеві „Такома", щоб він до 24 годин опустив порт. Слідство виявило, що цей корабель займався засоблюванням німецьких воєнних кораблів на широкому морі ріжними потрібними продуктами. Тому він зачисляється до „воєнних кораблів". Крім того він помагав воєнному кораблеві „Граф Спе", перебирати на себе німецьких вояків. На його покладі ще тепер знаходяться чотири німецькі військові моряки.

ЛЕҐІОН СКАРЖИТЬ ІЗААКСА.

НЮ ЙОРК. — Американський Леґіон вносить скаргу до суду на предсідника дільниці Менгетену, Ізаакса, за те, що він уже другий рік тримає на дуже важній позиції „тайного дослідника", явного комуніста Герсона, і не хоче його усунути. Леґіон недавно звертався до Ізаакса з листом і жадав, щоб той його усунув. Ізаакс відповів, що того не зробить, а коли Леґіонові це не подобається, то може доходити далі своїх домагань. Отож Леґіон, у ролі „платника податків", скаржить тепер Ізаакса до суду, що той затруднює чоловіка, якого політичні переконання прямують до соціяльної революції в Америці.

ДОКАЗИ НА ІСНУВАННЯ КАНАЛІВ НА МАРСІ

На річних зборах Американського Астрономічного Товариства, що відбулися в Делавер, Огайо, предложив один з приявних астрономів цілу низку світлин Марса, знятих ним останнього літа в південній Африці, коли Марс наближився був незвичайно до землі. На основі цих фотографій астроном доказував, що на Марсі справді існують канали, про котрі астрономи здавна говорили.

Він говорив теж, що на Марсі є атмосфера, як це можна знати з того, що інколи коло Марса появляються хмари. Він признав, що природні явища Марса ще мало зрозумілі.

ВОДА ЗАЛИЛА ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАВІЛЬОН

Внаслідок проточини в автоматичнім протипожарнім поливачу французький павільон на Світовій Виставі в Ню Йорку залила вода. Треба було кликати пожарників, щоб ратувати павільон.

Великі місця для стоянки авт коло виставової площі вкриті ледом, на котрому ковзаються тисячі дітей із сусідніх вулиць.

ЖІНКА І ДОЧКА КАНТОРА ПОМЕРЛИ

Елизабета Соловев та її 12-літня дочка Вивієна, що їх постріляв у четвер Арон Соловев, кантор синагоги в Сан Франсиско, померли від пострілів у шпиталі Никербокер у Ню Йорку. Старша дочка, 18-літня пянистка Міріям, втекла перед батьківськими кулями непокаліченою.

Соловев прихав оноді з Сан Франсиска до Ню Йорку, щоби погодитися зо своєю родиною, з котрою він не жив уже довший час. Як родина не пристала на згоду, він почав на них стріляти з револьвера; постріливши жінку й одну дочку, він убив себе самого.

НОВІ ПОЧТОВІ МАРКИ

Почтовий уряд видав пять нових почтових марок. Представляють вони славних американців, а саме: фільософа Емерсона та письменників: Луїсу Алкот, Марка Твейна, Вашингтона Ервинга й Джеймса Фенимора Купера.

ЗААТАКОВАНО ЩЕ ОДИН АНГЛІЙСЬКИЙ ПАНЦИРНИК

ЛОНДОН. — Німецький субмарині вдалося якимсь чудом підплисти під один з великих англійських панцирників типу королевої Єлисавети, що мають коло 30,000 тон поємности. Торпеда поробила деякі ушкодження. Та згинули тільки чотири моряки, хоч корабель містить нормально понад тисячу залоги. Імени корабля не подано. А німецький комунікат тільки зазначує, що це сталося десь „на заході від Шотляндії".

ГАЗОВА ПРОТОЧИНА В ДЕПАРТАМЕНТОВІЙ КРАМНИЦІ

У департаментовій крамниці Мейса в Брукліні, Ню Йорк, трісла газова рура, а витікаючий газ затруїв 49 дівчат, що працюють у крамниці. Треба було їх виносити з крамниці, а деяким з них давати штучне віддихання.

ПРОЧИЩУЮТЬ ВОДИ ДОВКОЛА НЮ ЙОРКУ

Нюджерсійський стейтовий уряд дозволив брати устриці з побережжя заливу Раритен на Стетен Айленді, з котрого не вільно було цього робити цілих 16 років з огляду на плаваючі у воді нечистості.

Стейт каже, що води прочистилися завдяки поправленню каналізації в місті Ню Йорку.

ДИВЛЯТЬСЯ З ЗАЛОЖЕНИМИ РУКАМИ НА ПОЖАР

Через те, що між сусідніми селами Гейверстро й Вест Гейверстро, Ню Йорк, іде від довшого часу сварка за фінансові справи, пожарники обох цих сіл дивилися з заложеними руками, як на просторі поміж цими селами занявся 4-фамілійний дім. Дім згорів до тла, оставляючи чотири родини без даху над головами.

ЖУВАЧІ ІҐНОРУЮТЬ ПОСАДНИКА

19 робітників Адміністрації Допомогових Робіт треба було наняти, щоб вичистили коридори адміністраційного будинку летовища на Норт Бічу, на Лонґ Айленді, з останків ґуми до жуття, яку викинули відвідувачі летовища всупереч виразному закликові посадника міста Ню Йорку проти недбалого викидання останків ґуми на публичних місцях.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЖЕРТВИ ЗЕМЛЕТРУСУ ЗБІЛЬШАЮТЬСЯ

АНКАРА. — До яких 30,000 загинулих внаслідок землетрусу в Анатолії треба буде додати десятки тисяч нових жертв, що згинуть певно від морозу й епідемії. Навіть тяжко людей рятувати, бо знищені комунікаційні середники. А тут іще заповідають, що потрясення готові кожної хвилини повторитись.

БОМБИ ВИНАЙДЕНІ СВЯЩЕНИКОМ

Священики загально є проти війни. Ніхто не міг би собі навіть уявити, щоб священик занимався воєнними винаходами. Одначе самий винахід стрільного пороху приписують одному німецькому священикові. Та й от бомбу винайшов Ґален, єпископ Мінстеру. Ґален виробив першу бомбу 1580 року.

ГЛАДЕСЕНЬКІ ЦЕМЕНТОВІ ФОРМИ

Коли налити розрідженого цементу у звичайну дерев'яну форму, то через негладкість дерева велика форма вийде не зовсім гладкою. Через це з цементу вилиті речі завжди виходили досі трохи негладкими. Та, от недавно винайдено в Америці такий лякер, що коли ним намасти форму для виливання, то вилита річ вийде дуже гладенькою. Головною складовою речовиною такого лякеру є нітроцелюльоза.

ВИНАХІДЛИВІ ШВАЙЦАРЦІ

Загально американці думають, що найбільше всяких винаходів походить таки з Америки. Та статистика винаходів говорить що інше. Річно на кожний міліон американців припадає тільки 160 патентованих винаходів, на кожний міліон німців у Німеччині 310, а на кожний міліон населення Швайцарії припадає аж 930 патентованих винаходів.

ПРОФІНСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ У РИМІ.

СОВЄТИ ОБСТРІЛЮЮТЬ СВОЄ ВЛАСНЕ ВІЙСЬКО

ГЕЛЬСІНКІ. — Стверджено понад усякий сумнів, що совєтські літаки бомбардували свої власні військові частини, наносячи своєму війську великі втрати. Кажуть, що це не було вислідом якоїсь „революції" в війську, а тільки помилкою совєтських командантів, що взяли свої частини за фінські.

3,000 поляглих за два дні.

Фінські воєнні комунікати подають, що Совєти постійно далі наступають та що йде завзята боротьба і є поважні втрати по обидвох сторонах, але є вони куди більші в совєтському війську. Це видно найкраще по тім, коли стверджується, що Совєти втратили впродовж двох днів принаймні 3,000 жовнірів як убитих.

ВЧАТЬСЯ З ФІНСЬКОГО ПІДРУЧНИКА.

МОСКВА. — Військовий часопис „Червона Звізда" подає, що роздано совєтським офіцирам книжку про те, як „вести воєнні операції зимою". Це військовий підручник, уложений фінськими воєнними знавцями.

З ГАЛИЧИНИ ДО ЛОДЗІ.

БЕРЛІН. — До міста Лодзі надійшов з Галичини перший транспорт німців, головно жінки і діти. Чоловіки прибудуть возами, на яких привезуть забране добро. Вони будуть розміщені десь на території, забраній націстами від Польщі.

ВІСТКА ПРО МИТРОПОЛИТА А. ШЕПТИЦЬКОГО.

ВІДЕНЬ. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що згідно з відомостями, які одержав український греко-кат. віденський парох о. М. Горникевич, а також і віденські українські кола, митрополит Андрій Шептицький живе. Часопис подає, що свого часу він подав відомості про вивезення митрополита до Росії, а потім про його смерть, на підставі інформації, поданої ватиканським секретаріятом стану. Смерть, як подано, мала мабуть наступити наслідком того, що митрополит мав запротестувати проти загарбання Західньої України Совєтами. Тепер, подає „Ню Йорк Таймс", дійшли відомості наскрізь вірні, що митрополит живе.

ЧАСАМИ ПРИХОДИТЬ ЧЕРГА І НА ДОНОЩИКІВ...

МОСКВА. — Пять совєтських „наукових" робітників і робітниць станули перед судом за те, що доносили на своїх товаришів праці й інших, представляючи їх перед владою як „шпигів, що накладали з ворогами Совєтів, шкідників і ворогів народу". Наслідком тих доносів потерпіли невинно коло 80 осіб. Доносчики займали визначні становища. Обріхували з зависти, що інші зазнавали почестей.

НЕМА НЕПОРОЗУМІННЯ.

БЕРЛІН. — У тому самому дні, коли англійські ґазети донесли, що Гітлер не промовив до Ґерінґа від 8 тижнів ні слова, відбулися в Берліні наради, на яких Гітлер приймав Ґерінґа.

ДОБРЕ, ЩО РОЗІБРАЛИ ПОЛЬЩУ, КАЖУТЬ СОВЄТИ.

МОСКВА. — Совєтські ґазети натаврували гостро Румунію за те, що випустила на волю бувшого президента Польщі Мосціцкого, що, як вони кажуть, прибув уже до Швайцарії, яку називають „міжнароднім домом гри". Вони кажуть, що те, що Мосціцкі втік з Польщі до Румунії, є доказом, що добре зробили Совєти і Німеччина, що Польщу розібрали.

ЕВРОПУ ТРЕБА ОБЄДНАТИ.

ПАРИЖ. — Так каже французький премієр Даладіє. Він є за те, щоб та обєднана Европа виглядала так, як виглядає французько-англійське обєднання. Влада сили мусить бути усунена. Національний еґоїзм мусить зникнути.

ЩО КОШТУЄ ВІЙНА?

ПАРИЖ. — Якою коштовною є модерна війна, можна пізнати з того, що Франція призначує на воєнні видатки на час одного року 259 біліонів франків.

ІЗОЛЮЄ НІМЕЧЧИНУ.

ЛОНДОН. — Британська політика концентрує тепер найбільшу увагу на економічне знищення Німеччини, вважаючи, що таким чином найскоріше переможе Німеччину. В тій цілі заключила Англія торговельні договори з Туреччиною, Югославією й Еспанією, Туреччина буде доставляти аліянтам хром, Югославія мідь, а Еспанія залізо, олово і ртуть. За те Англія забере від Туреччини ввесь експорт фіґ і винограду, а від Югославії ввесь збір сливок. Про те останнє згадують з іронією. Бо саме тих артикулів Англія найменше потребує. Їй треба цукру, мяса, хліба і т. п.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published raily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ Й ОБОРОНИ ІДЕЇ

Ми не можемо звідси виборoти Україні волі. Але так складаються відносини, що саме тепер, коли Україна має завязані уста, знаходимось ми, американські українці й українки, в такому щасливому положенні, що можемо заговорити в імені України і станути в обороні української державницької ідеї. Америка чим далі тим більше заважує на долі Европи, на тому, що має там статись, який там має бути новий порядок. Природньо, що булоб непростимим нашим гріхом, колиб ми, як громадяни цього краю, не використали цеї нагоди на поліпшення долі поневоленої України

Ось так думає цілком певно все свідоме громадянство. Та при тому не треба забувати, що ми маємо в Америці громадян, що є по крові споріднені з тими націями, що є чи були гнобителями України і що досі це гноблення попирали. З їхнього боку треба буде надіятись перешкод і в теперішній нашій акції допомоги визволенню України. Таких перешкод треба буде надіятись очевидно також від большевиків, ріжного роду „карпаторосів" і москвофілів. Усе те, хоч розєднане, то піде одним фронтом проти такої акції, що матиме на ціли відбудову незалежної й самостійної та соборної української держави. Той протиукраїнський фронт уже є і його не треба навіть творити. Але дасться в знаки доперва тоді, коли справа України стане актуальною при міжнародніх переговорах. Значить, що нам треба рахуватися з тим, що тоді матимемо повно ворогів з боку таких, що захочуть говорити в імені українських земель, представляючи їх як землі московські, совєтські, мадярські чи „малопольські" і т. п. Чи в такому випадку маємо ще виступити і ми, українці, як розбиті групи?

Ні. Якіб ріжниці нас не ділили і якою злобою і ненавистю не булоб наповнене чиє серце, ми мусимо поставити себе вище того всього — в імя і для добра Української Ідеї. Колиб так не сталося, то ми показалиб себе з українського боку поганими внуками великих і геройських синів України, а з американського — неамериканцями, такими, що нічого доброго в Америці не навчились. Та думаємо, що нема причини приходити аж до таких поганих висновків, і то навіть тоді, коли бачимо, як дехто береться за цілком погромницькі методи, щоб не допустити до відбуття одного Всеукраїнського Національного Конґресу і вибору одного Верховного Проводу Американських Українців. Віримо, що народня маса, переконавшись про добрі наміри, які пізнає по ділах, заявиться проти розбивання цеї акції й буде за одну Репрезентацію Української Державницької Ідеї. Це є ясне й зрозуміле для кожного, хто думає про українську справу, а не про свій загумінок і свої амбіції, особисті чи гурткові. Хто думає за будуччину, не буде загризати справу за те, що було. А думатиме про те, що треба репрезентувати Українську Ідею й боронити Україну. І це, а ніщо інше є нашим черговим завданням.

ВИПЛАТИ ПЕНСІЙ ДЛЯ СТАРИХ

З новим роком зачнуть виплачувати старим людям, поверх 65 року життя, пенсії, що належаться їм на основі федерального пенсійного закону. Пенсії можуть побирати всі асекуровані люди, в зазначеному віці, без огляду на їх становище. До них належать 20,000 осіб зо стейту Ню Йорк, яким держава була виплатила одноразову суму по $30 і $40 і з ними ніби сквітувалась. На основі поправки до закону ті особи включено знов до пенсійних виплат і вони тепер можуть далі стало побирати пенсії.

На основі тої поправки пенсії будуть побирати також жінки і вдови поверх 65 року життя, а також вдови всякого віку, коли мають діти пониже 18 року життя. Пенсії будуть діставати також старенькі родичі померлих заасекурованих робітників, коли ті родичі є вцілості без удержання, а померлі робітники не лишили по собі ні жінки ні дітей.

На основі пенсійного закону до пенсій мають право такі люди, які були заасекуровані державою на випадок старости і які від 1. січня 1937 заробляли в шістьох четвертьріччях по $50 в кожнім, та які, як уже було згадано, скінчили 65 рік життя.

Щоб знайти суму, до якої заасекурований має право, треба поділити загальну суму грошей, які він виробив, через скількість місяців, у яких він був заасекурований, включаючи й ті місяці, в яких він не робив. Вироблена платня не сміє перевищати три тисячі долярів річно. Опісля, маючи пересічну місячну платню, треба від перших $50 узяти 40%, себто $20. До того додати 10% від решти місячної платні. Коли, наприклад, чоловік заробляв пересічно по $100 місячно, то воно вийде так: від перших $50 припаде $20, а від решти, 10%, $5. Разом уже маємо $25 пенсії. Але до того ще треба додати 1% від тих $25 за кожний рік, у якім заасекурований виробив більше як $200 річно. Це вийде три рази по 25 центів. Разом пенсія винесе $25.75.

Якби персічна місячна платня виносила $80, то пенсія виглядалаб так: від перших $50 узяти 40%, це є $20. Від решти, себто від $30, узяти 10%, буде $3. Разом $23. Тепер від тої суми почислити по 1% від кожного року, в якім вироблено більше як $200; це буде три рази по 23 центи, разом 69 ц. Ціла пенсія разом буде виносити $23.69 місячно.

Пенсія від $150 пересічної платні буде виносити: 40% від перших $50, є $20. Від решти, себто від $100, взяти 10% буде $10. Разом $30. До того додати 10% три рази по 30 ц. Разом ціла пенсія виноситиме $30.90.

Цю пенсію робітник по 65 році життя діставатиме до самої смерти, хіба заробить у котрімсь місяці, в певних, виразно зазначених законом роботах, $15, або більше. Ті місяці, в яких він заробив ті гроші, будуть йому від пенсії відтягнені. Зате спенсіонований чоловік могтиме безпечно працювати в таких заняттях: він може відкрити собі склеп; може працювати в державнім бюрі, в суспільній роботі, або релігійній інституції, також в усіх інших заняттях, не заборонених законом. Про ті заняття йому дасть точні інформації те бюро, що посилає йому що місяця пенсійну ренту.

Коли пенсійний чоловік має ще жінку, що також перейшла 65 рік життя, то вона буде також мати право до половини пенсії чоловіка. Коли би пенсіонований чоловік помер, то вдова по нім, 65 літ життя, діставалаб три четвертини його пенсії. Зате, як було сказано вище, вдова по чоловіці з дітьми нонижче 18 літ, без огляду на вік діставатиме три четвертини пенсії чоловіка, з додатком для дітей. Наприклад: Колиб заасекурований чоловік, літ 30, помер і лишив вдову літ 28, з двома малолітніми дітьми, то його вдова дістане по половині його пенсії. Зрозуміло, що вони дістануть пенсії лиш тоді, коли померлий був заасекурований за життя й виконав усе, що було треба. Колиб його пенсія мала виносити $25.75 місячно, то вдова з дітьми діставалаб по $45.05 місячно. Але так довго, поки не вийшлаб замуж. Колиб вдова дістала заняття і в котрімсь місяці заробила $15, чи більше, то той місяць був би теж відтягнений від її пенсії. Але пенсії для дітей не булиб відтягнені. Коли діти доростуть до 18 року, перестають діставати пенсії, а також перестає діставати пенсію вдова. Колиж, одначе, вдова дожиє до 65 року життя, то вона дістає тоді знов три четвертини чоловічої пенсії, на основі своєї старости.

В ніякому разі родина померлого не може діставати більше як подвійну вартість тої пенсії, яку мав би одержати чоловік, колиб жив. Пенсії,назагал, виносять від $10 до $85 місячно. В нюйорськім стейті пересічно пенсії виносять по $25. Щоб охоорнити державний пенсійний фонд від спекулянтів, постановлено, що ні одна вдова не одержить по чоловіці пенсії, коли не вийшла за нього замуж перед його 60 роком життя. Виняток творять лише ті вдови, які матимуть від померлого діти. Також вдови, яких чоловіки померли в ранішнім віці, не діставатимуть пенсії, коли вони вийшли замуж менше як рік перед смертю чоловіка та не мали з ним дітей.

ПРОФЕСОР КІРККОНЕЛ ПРО КАНАДІЙСЬКИХ ПОЛЯКІВ

(Від канадійського кореспондента).

У своїх статтях п. з. **„Канадійські меншини і Гітлер"** пише проф. В. Кірkконел і про канадійських поляків. І то не тільки безсторонно, але навіть дуже прихильно. Каже, що вони є з черги семою національною ґрупою в Канаді. Покликуючись на невірний перепис канадійського населення з 1931 р. (який нарахував українців на 225,000, хоч їх у дійсності є до 400,000!), подає згаданий професор число канадійських поляків на 136,211. Розуміється, що як числити поляками всіх тих, що родились на землях, окупованих поляками, а не тих, що їх матерньою мовою є польська мова, то справді можнаб заключати, що таке велике число поляків живе в Канаді. У дійсності справдішних поляків у Канаді ледви чи буде під цю пору до 100,000. До війни в 1914 р. не було їх навіть 50 тисяч. Проф. Кірkконел пише, що 85 відсотків з поданого ним числа поляків, це римо-католики. На жаль, не подає, якого віроісповідання є тих 15 відсотків поляків, що не є римо-катиликами! Чи не є це греко-католики або православні? Ми знаємо напевно, що т. зв. польський костел незалежний у Канаді не має і 4 відсотків поляків. До тих костелів пхаються часом і греко-католики і для них говорять там навіть проповіди по українськи. Також пише професор Кірkконел, що менша половина поданого ним числа поляків, це вже канадійські уроженці.

Як незвичайну прикмету тутешніх поляків подає проф. Кірkконел те, що між ними нема прихильників націстів і большевиків. Щодо першого його твердження, то годимось. Одначе є правдою, що польські комуністи в Канаді таки є. Ось у Торонті виходить польська комуністична ґазета, тижневик „Ґлос Праци", і по всіх більших канадійських містах є польські комуністичні товариства, а в деяких, як наприклад у Вінніпеґу, є польський робітничий комуністичний дім.

Проф. Кірkконел згадує, що в канадійських поляків є дві ґрупи: католицька з ґазетою „Ґазета католицька" і світська, ще більше шовіністична, з ґазетою „Час".

Дивним є для нас те, що проф. Кірkконел назвав канадійських українських комуністів українськими патріотами-націоналістами, хоч у них, до речі кажучи, тільки українського націоналізму, що в бика молока, а у поляків професор польських комуністів-націоналістів якось не добачив! Вони з певністю будуть на нього гніватись, а наші комуністи за такі похвали, як він їм виписав, готові старатись для нього про якесь відзначення, подібно як поляки, які вже постарались про таке відзначення для проф. Кірkконела уже кілька місяців тому.

Дальше підкреслює проф. Кірkконел, що канадійські поляки ненавидять Німеччину й Росію, а зате незвичайно прихильно відносяться до Італії, бо це католицька держава, а таксамо симпатизують з Мадярщиною й Румунією.

Щодо українського питання, то, на гадку проф. Кірkконела, поляки на свій лад є такі самі партійні й односторонні як канадійські українці. І тут повторяє проф. Кірkконел польські байки, що українську армію викинуло зо Львова в листопаді 1918 р. не польське військо, але польське населення, та що Львів це переважно польське місто. Далі повторює він за поляками, що жорстока „пацифікація" з 1930 р. була відповіддю на український терор і морди, подібні до тих, що їх поповнювала ірляндська республиканська армія. Проф. Кірkконел ще повторяє за поляками те, що польське й українське населення в Галичині є безнадійно помішане подружжями (що є перебільшеною, розуміється, польсько-шовіністичною видумкою), і що воно дуже помішане між собою що, очевидно, є теж польською видумкою. Він подає далі таке, що українські націоналісти в дійсності ніколи не бажали федеральної автономії, але радше повної незалежности, яка би „була потоптанням чобітьми з підковами переважно польського міського населення околиці".

Читаючи статтю професора Кірkконела, треба жаліти, що він, беручись писати про якийсь нарід, не переконується сам, або з безсторонних джерел про нього. Коли він писав про канадійських українців, то можна догадуватися з його писання, що інформували його такі елементи, що є зближені або й прихильні українським комуністам і москвофілам. Знову пишучи про поляків, брав інформації від поляків - шовіністів навіть і там, де йому приходилося згадувати за українців. Таке писання, як це останнє, виявляє ясно, що проф. Кірkконелеві ще дуже а дуже далеко до тої безсторонности, з якою він хотів би виступати. Поляки в його писаннях вийшли святі, непорочні, а при кінці ще й мученики, на яких накинулись Гітлер і Сталін. Зате інші безсторонні анґльо-саксонці, що були вже в Канаді, як от Елен Едворд, говорили інакше. Цей останній у торонтонськім „Ґловб і Мейл" писав таке: „Польщу навістила Божа кара за те, що її побожні католики поводилися з православними у такий спосіб, як безбожні комуністи поводилися з католиками в Еспанії". Зновуж проф. Е. Р. Едейр, що вчить у МекҐил університеті в Монтреалі, виголосив був доклад дня 14. листопаду в „Ротарі Клюбі" п. з. „Про добрі і слабі сторони Польщі", в якім між іншим сказав, що упадок Польщі був спричинений тим, що Польща обходилася дуже погано зо своїми меншинами. Також і бувший премієр Великобританії Ллойд Джордж міг би був дати потрібні і безсторонні інформації проф. В. Кірkконелеві про Польщу. Подібні інформації був би дістав він і з вінніпеґського католицького часопису „Норт-Вест Ревю", що змушений був помістити минулого року спростування в гр.-кат. священиків щодо варварського палення православних церков поляками на Холмщині і нищення українського шкільництва.

Йордан Йовков*).

Болгарка

Стрінулися недалеко міста. Говороли, що ворог був дуже сильний та завзято наступали. Тоді всі бігли — старі й молоді, жінки й діти, щоби помагати — кожний, як умів. Покидали доми, щоб уладжувати шпиталі, уставляли ліжка, збирали цілі купи білля. Вози без упину їздили вулицями, возили ранених. Валки візків везли ґранати та патрони. Допроваджували воду вужами, та цього було замало... Вполудне пекло сонце, було гаряче. Поле й стрілецькі рови сухі, наче пустиня. Що тут значило тієї трошечки води, щоб охолодити висихаюче горло вояків, що опадали з сил! Люди тихцем перешіптувалися: від безупинного стрілянння гармати та скорострілли так розігрілися, що їх конче треба було охолоджувати, а то... А хто приходив відтам, кликав уже здалека: „Води! Води! Мерщій!"

Дзенькотіли мідяні ведра при криницях і джерелах. І ось непроглядною юрбою потягли: однокінні візки з барилками, вози з ріжними бочками, жінки з ведрами, діти зо збанками в руках. Всі ті люди бігли, задихані — одні одних заохочували, на лицях видно було зворушення та журу.

Попереду всіх жінок із коромеслом ішла Шіна. Кремезна жінка, коло сорок літня. В таких малих місцевостях усі добре знаються — а про Шіну знали більше ніж про інших і краще: вона була бідна, одначе дуже пильна. Ніхто не сумнівався про її чесноту та віру. Строгість і рішучість пробивалася вже з її лиця.

Ті, що йшли за Шіною, жінки та діти, завернули на площі, де перевязували ранених або давали пити тим воякам, що верталися з бою. А Шіна чула, що передовсім скоростріли потребують води.

Де то вони можуть бути? Де вона знайде ті скоростріли? Нині вперше чула про такі машини та не розуміла, навіщо їм могла придатися вода. А по дорозі чула разураз: Вже не могтимуть стріляти. І вона відчула, що мусітиме спішитися з ведрами.

А бій кипів. Довкола знімалися чорні дими з вистрілених ґранат і білі від шрапнелів. Гармати греміли без упину, лопотіли кріси. А міжтим час від часу коротке вриване торохкотіння. Здогадувалася: „То мусять бути вони".

Довкола не видно було нікого — щойно далеко наліво при дорозі вояки, скрипливі вози.

Ось виринув один чоловік і вона пізнала його. То був Кіро, візник. Він ішов і, здавалося, зовсім не здивувався, що бачить її тут.

— Якже там Кіре?

— Добре. Проженуть їх. Вони нічого не вдіють. Добре робиш! Їм треба води.

За стрілецькими ровами під горою почулося знову це торохкотінння, що так виразно визначувалося зпоміж усього того грохоту.

— Чуєш...? То вони.

— Хто?

— Скоростріли. Тра-та-та-та! Вони косять, косять. Та йди скоро — туди до горба! Я там був. Вони дуже розігрілися.

Поважно, як той, що розуміється на річи, додав він:

Знаєш, такий скорострíл — без води не може працювати. То таке тонке, а крім того...

Він готов був говорити ще більше, та Шіна оставила його. Вонаж знала вже докладно, куди мала звернутися. Той візник балакун і грішник, любить чванитися тим, на чому ні трохи не розуміється. Він жеж ніколи не служив при війську і ледви чи знає, що це таке машина. Та сьогодні й Кіро виглядав, як усі інші: добрий, щирий та дуже поважний! Нині могла вірити йому.

— Вони стоять там на горбі! — крикнув він іще раз за нею — просто, все просто!

Шіна вже не чула його. Вона бачила невисокі горби, туди було ще ледве яких тисяча кроків. І вона приспішила ходу, а все обережно, щоб не розхляпати води. Високо понад нею зашуміло щось наче тяжкий птах — замовкло — і зараз потім почувся страшний грюкіт. Цей свист у повітрі і грюкіт повторялися раз ураз. Вже зовсім близько й без упину, наче справжній грім, греміли гармати. Відкілясь почулося здавлене: Урра! Шіні все це здавалося наче сон — вона йшла все скоро. А серед тих безупинних громів уважала пильно, відкіля доходило це торохкотіння. Раз — два рази почула це торохкотіння, та вже не так правильно, як передше — ні коротше й рідше. Її проняв страх, що прийде запізно. А чи вистане води? Може їх там багато. Вона уявляла собі, що там попереду живі сотворіння — пильні, добрі істоти, які з перевтоми та спраги вже не мають сили. — Знаєш, такий скорострíл — без води не може працювати — говорив Кіро.

Нараз, як зійшла в рів, побачила вояків і коні, цілими гурмами, начеб вони скрилися тут перед хуртовиною. Коні везли на хребті зелені скриньки, скриньки лежали на землі — вояки щось витягали з них — що це таке? Вояки працювали запопадливо — та як побачили жінку, перервали роботу та попіднімалися.

— Вода! — кликнуло багато голосів рівночасно.

Шіна мусіла насамперед переконатися, чи вона справді прийшла тут, не треба було.

— Людоньки! — спиталася вона. — Чи то тут ті, як їх там... скоростріли?

— Таж це ми! — відповіло знову рівночасно багато голосів. І вони дивилися бистро на Шіну, раділи та подивляли її.

Вона скинула коромесло. Згори прибіг вояк. Лице мав засмалене, очі наче в гарячці, на устах пил і піт. Був білявий, стрункий і ґарний.

— Хто приніс воду? — спитав він. — Ти, молодице? А то добре! Ще трохи й ми вже булиб не могли стріляти. Вони занадто розігрілися.

Схопив ведро й побіг. Вояки обступили друге ведро, стали один наперед одного набирати своїми бляшанками та пили захланно. Шіна дивилася. Сльози показалися в її очах.

— Помало, діти, помало! — говорила вона — я ще принесу вам!

Білявий вернувся скоро з ведром. Віддихав тяжко. — Поручник каже, що замало води.

Шіна не сказала ні словечка, взяла знову коромесло на плечі та побігла назад у місто. За кілька хвилин почула позад себе знову метке торохкотіння.

До вечора принесла Шіна ще багато води. Вояки по дорозі, ранені, що воліклися до стації, де перевязували рани, кінні післанці — всі споглядали на цю жінку, що випрямлена йшла з ведрами, як переходила полем, простісенько до стрілецьких ровів. Сонце відбивалось у поцинованих ведрах — а довкола в повітрі тріскали білі шрапнелі. Повітря було повне воєнних громів.

Як Шіна прийшла востаннє, нікого не застала в ровах. Торохкотіння було слабше, доходило відкілясь із далека. Вона вийшла на горб — і тут нікого. Стрілецькі рови пусті, на землі лише патрони, тисячі.

Шіна поклала ведра на землю і вийшла на сам верх горба. Сонце заходило. Далеко на північному заході, де земля спливалася з небом, побачила Шіна щось невиразне, темне — певно військо. А вгорі тріскали шрапнелі.

Шіна наче хотіла показати іншому те, що сама бачила, й простягнула руку. У чорній хустці лице її виглядало бліде, очі жевріли. Гострі риси лиця надавали їй вигляду якоїсь віщунки.

— Боже! — викликнула вона. — Боже, Ти вислухав нас! Вони втікають.

Всміхнулася схвильовано, сухо, неприродньо. Щойно тепер почула, що від утоми падає з ніг. Впала на землю.

(З болгарської мови переклав М. Н.)

*) Йордан Йовков народився 1884. р. у Росиці в Добруджі. Батько його був хлібороб. Кілька літ Йордан був учителем у ріжних місцевостях Добруджі, студіював право у Софії опісля взяв участь у балканській війні та в світовій, як резервовий старшина-капітан. Написав багато гарних оповідань із воєцького життя. Треба теж згадати його гарну повість з життя добруджських селян, „Косар".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В. В., Філядельфія, Па. — Шкода було Вашого труду і часу на відповідь У. Щ. Вістям. Самі знаєте, що їх завданням є служити Москві, а не Україні. У них у кожному числі стільки брехонь, що требаб кожного дня заваловати цілу ґазету відповідями. Хай Вас не турбують їхні брехні. Вони є на те, щоби брехати.

А. П., Шерон, Па. — Помістимо допис з великою приємністю, бо це гарно, коли люди вміють пошанувати працю. Тільки, як знаєте, так у нас водиться, що цього роду звіти є поміщувані тоді, коли при таких нагодах збирано дещо на народні потреби. Думаємо, що зможете з цеї нагоди зібрати якісь жертви в товаристві чи між громадянами і таким способом краще пошануєте згаданого Вами працівника. Як так станеться, дайте знати, а допис буде поміщений враз зо збіркою.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПОЛЬЩА В ДЗЕРКАЛІ.

Коли в Англії й Франції носяться з Польщею, як дід з писаною торбою, то в Америці щораз більше видно ясний погляд на те, що варт була ця Польща.

Макс Номад, наприклад, у своїй статті в місячнику „Америкен Меркюрі" описує цю Польщу короткими, але маркантними словами: „Польща взяла брутальність Гітлера й лицемірство Сталіна, щоб надати блеску геройства й мучеництва режімові, що його ненавиділа більшість її населення".

Ще докладніше можна би сказати, що Польща вчила Гітлера, бо відомі приміри польської брутальности мали місце на довго перед тим, поки Гітлер дістав у свої руки владу.

УРЯД І МАСИ В ПОЛЬЩІ.

Чи може світ симпатизувати з таким режімом?

Автор видно думає інакше, коли каже виразно, з ким світ симпатизує:

„Світ має симпатії для забутих мас того нещасного краю (Польщі), для котрих теперішня інвазія це лише ще одна ланка в довгім ланцюху грабіжницьких інвазій переможних орд, жадних поневолення народу".

Чи польський уряд на вигнанні переконає цей світ, що він поступить з польськими масами інакше?

УРЯД І НАРІД У ФІНЛЯНДІЇ.

Зприводу поздоровлень Сталінові, що їх вислали йому ріжні чільні комуністи з нагоди його 60. уродин, замітили загально, що між поздоровленнями не було привіту від Андрія Жданова, начальника ленінградської округи, котрого часто називали наслідником Сталіна.

Дехто пояснює цей замітний брак тим, що нібито Жданов знаходиться десь на фінському фронті, звідки не може вислати поздоровлення. Та таке пояснення можна би приняти лише щодо нижчого урядовця, а не щодо людини на такій видній позиції, на якій знаходиться Жданов. Через те дехто вже й підоріває, що Жданов знаходиться там, звідки вже ніяких телеграм не можна посилати...

Кажуть, що він попав у неласку Сталіна за те, що це він запевнив Сталіна, що фінські маси негайно повстануть проти фінського уряду, як лише Москва проголосить створення фінського большевицького уряду на іміграції. Як відомо, фінський нарід за цей імігрантський уряд не заявився, але боронить уряду, що є в Фінляндії, і тепер Сталін замісць посипати собі голову попелом з жалю, що він повірив у таку дурницю, за звичаєм диктаторів бє по своїх підвладних, котрим приписує свою помилку.

ГІТЛЕР ВИТАЄ СТАЛІНА.

Подають німецькі газети, що Гітлер телеграфував Сталінові:

„Прошу вас приняти від мене найщиріші ґратуляції зприводу ваших 60. уродин. Залучую до них свої найкращі бажання особистого поводження й щасливої будучности для народів приязного (з Німеччиною) совєтського союзу".

Так телеграфував Гітлер, що десятки літ таврував Сталіна як найбільшу потвору людства, проти якої повинно обєднатися все людство.

ЯКИМ ПРАВОМ?

Звісно, вільно Гітлерові висказувати свої побажання й Сталінові, але чи має він право говорити про народи совєтського союзу?

Чи не давав він колись виразно до зрозуміння, що ніякий нарід не може бути щасливим у совєтськім союзі?

РЕВОЛЮЦІОНЕР?

Рівночасно з Гітлером вислав Сталінові телеграму фон Рібентроп, котрий величав Сталіна як революційного провідника Росії, що довів до приязни з Німеччиною, розбив перстень демократичних капіталістичних країв і заґарантував мир у середущій і східній Европі.

Цікаво, що варт іменування революційним лідером, коли воно виходить з уст німецького шляхтича?

НЕ ЗНАЮТЬ.

Післали Гітлер і фон Рібентроп телеграми Сталінові, і знають про ці телеграми в „демократичних капіталістичних країнах", але не знають про них у Німеччині й Росії.

У Німеччині з якоїсь причини подано в ґазети вістку про телеграму Гітлера, а замовчано про телеграму фон Рібентропа, а в Росії замовчано навіть про телеграму Гітлера.

Чому це так?

Що негарне для німців міститься в телеграмі фон Рібентропа? Що негарне для москалів знаходиться в телеграмі Гітлера? Невже пригадка, що Сталін є „революційним лідером", коле когось у Німеччині? І невжеж вістка про те, що Гітлер телеграфує Сталінові, коле когось у Москві?

РОСІЯ ДИВИТЬСЯ НА ЗАДНІ КОЛЕСА.

Деякі публіцисти кажуть, що вияснення цих фактів треба шукати не стільки в минулому, скільки в майбутньому.

Наприклад, Ґедіє, московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", думає, що російський уряд уже заздалегідь приготовляється тепер до тої можливости, що Німеччина, пізнавши наближаючуся прогру, щоб рятувати себе від остаточного розбиття, погодиться з Анґлією й Францією й покінчить з націзмом.

У такому випадку може легко статися, що нові союзники підуть проти Росії.

Допускаючи таку можливість, Росія старається чим скоріше затвердити свої позиції на Балкані й на Балтику й добитися від Німеччини найкращих стратеґічних границь. З огляду на те, що підчас війни тепер у Німеччині більші впливи мають військові команданти, ніж „цивільний" „фірер" Гітлер, і зогляду на те, що на випадок згоди між Німеччиною й Анґлією Гітлера й цілий його націзм зовсім „прочистять", Сталінська преса вже нині промовчує телеграми Гітлера та його заграничного міністра.

Хто знає, чи не знає російський уряд про нуртуючі в Німеччині настрої дещось таке, чого світ іще не знає? Або може чи не пробує він самий щось заколочувати в німецькому кітлі?

ПРИЯТЕЛЬ ПРИЯТЕЛЕМ, АЛЕ ВСЕ З БУКОМ БЕЗПЕЧНІШЕ.

Доносить той самий Ґедіє що німецька команда тепер збирається ставити на російській границі Німеччини нову збройну лінію, на взір „західнього муру" над Реном.

Рівночасно з тим російська команда збирається утвердити свій німецький кордон.

Видно, що кожна з них цінить приязнь другої, але не зовсім їй довіряє: Сталін шле Гітлерові ґратуляції по мінхенському замаху, а Гітлер шле Сталінові ґратуляції зприводу його уродин, але рівночасно кожний з них за плечима другого гострить добру ножаку.

З того, що кожний з тих диктаторів не дуже то розголошує перед своїм народом свої братання з другим, можна ще тим більше упевнитися, що листа несподіванок у відносинах між Сталіном і Гітлером ще не вичерпана.

НЕЗВИЧАЙНО ТЕПЛА ЗИМА В ЗАХІДНІЙ СТЕПОВІЙ КАНАДІ

Канада, а головно західня степова Канада, відома є по цілому світі з гострої, майже сибірської зими. Та не сказав би того тепер той, хто приїхав би до західньої Канади, а передовсім до південної і середущої Алберти аж до околиць ріки Піс, які звуть близькою північчю. Алберту звуть „соняшною Албертою" і давно вона не доказала того, аж цього року. Хто був з кінцем листопаду і початком грудня в Ню Йорку й несподівано знайшовся в таких містах Алберти як Келґарі, Летбридж або Едмонтон, той не побачить цього року ніякої ріжниці між тими містами щодо температури, хоч Ню Йорк лежить над океаном. Навпаки, тут цього року ще лагідніше веремя, бо нема тих гострих вітрів, що навідують у тім часі Ню Йорк. Одначе найліпше докаже нам звіт метеорольоґічного бюра погоди. І так у вівторок, 5-го грудня занотувало воно в Венкувері над Тихим океаном 58.5 ст. повище зера; у південних містах Алберти занотовано того самого дня 67 ст. повище, в Едмонтоні 61 ст. повище, а в Летбридж, теж у південній Алберті, 65 ст. повище зера. Подібне тепло було в тім останнім місті 8. грудня, 1908 р., одначе тоді тепломір показував там аж 67 ст. повище, цебто умірковану тут температуру в червні або липні.

Пересічна температура у листопаді ц. р. виносила в Едмонтоні трохи понад 34 ст. повище зера.

Недивота, що при такій тем- температурі цвитуть місцями кульбаби (денделайнс) і братки, а в одного фармера в Алберті виросло на два цалі високо розсипане по полі в часі молочення зерно пшениці.

На недалекій півночі, цебто в околицях ріки Піс, як доносять телеґрафічні вістки, падуть дощі. Лиш на далекій півночі, як Аклєвик, температура є понижче зера. Бідний нарід радіє, бо не треба ні палива багато, ні теплого одіння. Багато людей ходить у маринарках, без плащів. Багато з них просить Бога, щоб така температура потривала аж до Різдва, щоб і воно було зелене як у Бразилії.

87,000 УКРАЇНЦІВ У МАНІТОБІ

Домінїяльне Статистичне Бюро випустило саме з друку книжку п. з. „Перепис населення Манітоби в 1936 р. Населення і Рільництво". Є це звіт з перепису населення провінції, який відбувається кожних пять років. Останній перепис відбувся, як це зазначує заголовок книжки, в 1939 р. У цім звіті подали себе, на 711,216 мешканців Манітоби 86,982, цебто кругло 87,000 як українці. Коли тепер візьмемо під увагу, що в цім самім році за поляків подало себе 35,136, за росіян 6,101, за австрійців 3,414, а за румунів 1,776, і що саме між тими останніми народами знаходиться ще певний відсоток українців, що через національну несвідомівть і місце уродження не подали себе за українців, бо без сумніву число українців у Манітобі виносить найменше 90,000 як не більше. Щодо найбільшого міста Манітоби, Вінніпеґу, то в нім, як подає звіт, живе 21,217 українців. З поданого вище числа манітобських українців чоловіків є 45,740, а жінок 41,242. З поданого вище числа українців і українок 55,371 вродились уже в Канаді, а лише значна меншість, бо 31,611, у Старім Краю, 58,348 українців і українок у Манітобі живе по фармах, а решта, тобто 28,624, по містах і місточках. Найбільше українцями замешкалими дистриктами є: Стюартборн, у південній Манітобі, здовж границі Злучених Держав, та Етельберт у середущо - західній Манітобі та Крузбурґ у середущій частині Манітоби. Щодо віку, то до 25 року життя живе в Манітобі 49,647, між 25 і 50, 26,071, а між 50 і старшими роками 11,249 українців.

ДОСТАВА ОВЕЦЬ ДЛЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ АРМІЇ НА ФРОНТІ.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА БОГА И УКРАЇНУ!

Признаюся, що дуже мені мило читати, як бачу, що українські часописи пишуть, що нам треба створити один фронт визволення України й українців з ворожих тюрем. Радію, що люди, які були політичними чи релігійними ворогами, подають собі руки до згоди і єдности, заявляючися за один Український Конґрес. Бо двох конґресів нам не треба. І, борони Боже, щоб вони були, бо в такому випадку розгорілась би нова боротьба і булоб нове розбиття. І тому треба тепер усюди, по громадах, церквах, вічах чи нарадах, наставати на те, щоби була негайно припинена в наших ґазетах братовбивча боротьба. Досить того вже було між нами. Усі ми, що віруємо в Бога й Україну, мусимо доложити труду, щоб наступило якесь замирення серед нашого загалу та щоби була одна велика акція в справі оборони України. І всі ми повинні вже тепер зачати збирати по товариствах і клюбах гроші на висилку делеґатів на Всеукраїнський Національний Конґрес, як також на фонд, потрібний на продовжування визвольної акції.

По мойому, в нас є три партії: націоналісти, гетьманці й оборонці. Кожна з тих партій повинна мати право на Конґресі виставляти на кожний уряд по трьох кандидатів, а голосування повинно бути бальотами і тайне. Всі три партії могли би перед Конґресом погодится щодо кандидатів, які повинні би бути представлені зборові. Це я тільки так піддаю, щоби показати, що на все може знайтись вихід, як не такий, то інший, а тільки треба хотіти єдности. Про те, яка має буди Україна, вирішить наш нарід на рідних землях і тут нам не треба себе розбивати через ту справу.

До участи в Конґресі требаб запросити і карпатських українців. І тих з „Соєдиненія" чи „Собранія". І їх кандидати повинні бути на бальотах, якщоб вони згодились на участь у Конґресі. Вірю, що коли поведемо справу під Божим проводом, то вона мусить удатись, а хто вірує в Бога й Україну, той не відмовиться від участи.

Павло Поточняк,
член „Провидіння" і Союзу Гетьманців Державників
в Бінгемтоні, Н. Й.

ХАЙ ЩЕЗАЄ НЕЗГОДА! ЧОРНОРОБИ, СКАЖІТЬ СВОЄ СЛОВО.

Скажім собі вже раз зо щирого серця, що має зникнути зпоміж нас незгоди проклята мара. Читаю я ті заклики до згоди, що їх маємо в „Свободі", але скажу правду, що не дуже вірю, щоб вони самі поправили відносини. Не поможуть вони нічого й усе буде по давньому, коли не заберемо слова ми, чорноробі, до яких і я належу. Ми є сила. Так, та сила, якої мусять послухати наші провідники і з нею числитись. Ми мусимо сказати нашим провідникам і вченим людям, що вони мусять погодитись. Мусимо сказати це на зборах наших відділів, як в однім так і другім Союзі й в інших наших організаціях. Провідні люди мусять зрозуміти, що через ті роздори терпить українська справа. Тому мусить наступити зміна.

Але ми також молимося і до одного Бога. Значить, що ми визнаємо церкву, духовенство й духовну владу: єпископів. І мені здається, що й ті чинники мусять сказати своє слово. Коли йде про добру справу, про любов між нами, про припинення боротьби, то тут церква й церковна влада не може стояти на боці. І тут ми, чорноробі, повинні дістати попертя, бо ми зла не бажаємо, а добра для свого народу і для нашої церкви. Подаймо руку і тим, що не є зорґанізовані. З нагоди того, що обєднуємось і орґанізуємо одну національну маніфестацію, Всеукраїнський Національний Конґрес, звертаймось також і до незорґанізованих, бо така обєднальна акція потягне за собою і найбільше відсталих. Ідім усі допомогти визволяти Рідну Землю. Ставаймо в один ряд усі, малі й великі, ґенерали і „ґемайні". Бо тільки тоді, коли так поставимось до справи визволення України, ще доживемо, що буде на українських землях своя правда і сила і воля.

Андрій Швець,
Мінеоля, Л. Ай.

ЗАЛОЗИ ЧЕРГУЮТЬСЯ ПРАЦЕЮ?

Недавно американський науковий дослідник д-р Джордж Булі оповістив перед зборами медиків, що його досліди вказують, що коли ушкодити полові залози, то їх чинність можуть перебрати на себе надниркові залози. Значить, що надниркові залози можуть у такому випадку виконувати полову чинність. Це перший доказ того роду в медичних дослідах.

ВЕЛИКІ ЗЕМЛЕТРУСИ МОДЕРНИХ ЧАСІВ

Великий землетрус у Туреччині пригадує інші великі землетруси нових часів. З них найбільші були:

Землетрус 11. жовтня 1737. року в Калькуті, в Індії, де згинули 300,000 осіб.

Землетрус 1. листопаду 1755. в Лізбоні, Португалія, де згинули 60,000 осіб.

Землетрус 16. грудня 1811. в Новому Мадриді, Мізурі, що вбив 36 осіб і змінив біг ріки Місісіпі.

Землетрус 16—18. травня 1875. року в Венесуелі, де згинули 16,000 осіб.

Землетрус 31. серпня 1886. в Чарлстоні, Савт Каролайна, де згинули 100 осіб.

Землетрус 28. жовтня 1891. в Міно-Овар, Ніпон: 7,279 жертв.

Землетрус 8. травня 1902. у Ст. Пієр, Мартініка: 30,000 осіб.

Землетрус 18. квітня 1906. в Сан Франсиску: 452 жертви, шкода 350 міл. долярів.

Землетрус 28. грудня 1908. в Месині, Італія: 76,483 жертви.

Землетрус 16. грудня 1920. в Кансу, Китай: 180,000 жертв.

Землетрус 1. вересня 1923. в Токіо і Йокогамі, Ніпон: 50,000 осіб.

Землетрус 7. березня 1927. в Кіото, Японія: 3,274 особи.

Землетрус 3. травня 1929. Іран: 4,600 осіб.

Землетрус 31. березня 1931. в Манаґві, Нікараґва: 1,000 вбитих, шкода 70 міл. дол.

Землетрус 10. березня 1933. у південній Каліфорнії: 130 убитих, 5,000 ранених.

Землетрус 15. січня 1934. в повіті Монґір, в Індії: 6,000 убитих.

Землетрус 22. квітня 1935. на Формозі: 3,185 жертв.

Землетрус 2. і 3. травня 1935. у Карсі, Туреччина: 2,000 вбитих.

Землетрус в травні й червні 1935. в Індії: 56,000 убитих.

Землетрус 24. січня 1939. у Чілє: 25,000 жертв.

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Подає **Степан Куропась.**

Головний предсідник „Провидіння", о. Володимир Лотович, відвідав у справах згаданої організації наше місто. А є в нас два відділи „Провидіння", старший і молодечий, обидва на „Норт Сайді", а третій у стані народження на Савт Сайді. З цеї нагоди відбулися в шкільній салі монастиря о.о. василіян на Оклей організаційні збори цеї запомогової організації, на яких головний предсідник мав організаційний реферат.

Організація українців греко-католиків „Провидіння", казав референт, святкує цього року 25-ліття свойого існування. В більших українських осередках у східних стейтах, де є більше відділів „Провидіння", уладжуються з нагоди цеї події ювилейні торжества. В містах, де нема великого числа наших членів, головний уряд „Провидіння" влаштовує організаційні збори, подібні до сьогоднішніх зборів. Потім о. В. Лотович переповів коротко історію організації, яка повстала в 1914 році. Казав, що в тому часі ширилося серед наших людей в Америці цареславіє і безбожництво і треба було скріпити оборону правдивих українських чеснот та віру в Україну й українську церкву.

Бесідник вичислив роди обезпечень організації, яку він заступає, і звернув спеціяльну увагу на роди обезпечень для молоді, головно на т. зв. „едюкейшенел" полісу.

По рефераті члени „Провидіння" питали предсідника про ріжні речі, звязані з організацією. На мій запит, чи є надія на злуку українських запомогових організацій в Америці, шановний докладчик відповів, що це „тяжко передбачити".

Оперова співачка Ольга Лепкова виступила в нас на концерті в неділю, 10. грудня, в салі школи Шопена. Саля не була заповнена, але було коло 750 людей.

Артистка співала українські і чужинецькі пісні, а надпрограмово заспівала англійську пісню „Май Гіро" Оскара Штравса, яка людям дуже подобалася, бо англійська пісня з уст українця виходить незвичайно ніжно. Дуже зворушливо вийшли „За честь, за віру" з дум Шевченка, а „молися, сину, за Вкраїну" з „Мені однаково" Шевченка (музика Лисенка) витиснула у деяких людей сльози. Загально був це гарний виступ. Найбільше оплесків одержала співачка за пісню „Гопак" (Шевченко-Мусорґський). Величезну китицю ріжнобарвних рож вручила співачці пані Г. Крайник в імені Українських Жіночих Організацій у Шікаґу.

Міжнародня Вистава Господарських Звірят відбулася в нас в днях 2—10 грудня. Це вже з черги сорокова вистава сільсько-господарських тварин, що відбувається що року у наших різнях худоби, у спеціяльно до цього побудованих павільонах, при вул. 42-гій і Голстед. Крім рогатої худоби мясної і молочної продукції, безрог, овець, кіз, окремої вистави коней, цього року відбулась у звязку з цею виставою ще Вистава Сіна і Насіння, де було заступлених 5,000 ріжних рільничих ростин. Департамент Рільництва мав окрему виставу з обсягу сільсько-господарської економії і праці ріжних державних досвідних стацій. Участь у виставі взяли годівельники худоби з 6 канадійських провінцій, Арґентини, Австралії і 45 стейтів Америки, а коні прибули з Анґлії, Бельґії і Франції.

Ця вистава, як і з попередніх літ, є виставою, у якій беруть участь не фармери, лише годівельники худоби на велику скалю. Вистава відбувається під протекторатом таких великих компаній, як Армор, Свіфт і Вілсон, що занимаються убиванням худоби на мясо. Що року компанії ці визначують через своїх знавців-суддів окремих чемпіонів зпоміж випасової худоби і встановляють так зразок для годівельників на будучий рік. І на підставі того, який рід мяса найкраще продається, з хребта, ніг, чи карку, плекається новий рід мясного скота. На виставі був зразок американської мясної породи скота з величезними рогами на високих ногах з гострим хребтом. Це зразок з перед 20 літ. А сьогорічний чемпіон мясної породи худоби племени Гірфорд це немов медвідь, з коротким карком, малою інтелігентною головою, без рогів, з малими, ледви видними ногами, з рівним, а навіть долинковатим хребтом, з широким задом і лопатками, оброслий симетрично дорогим мясом. Мав він 16 місяців, важив 1,240 фунтів. Сумна доля чекає таких чемпіонів, бо по всіх парадах його розчетвертовують і таки на місці розпродують мясо. Цього року бичка-чемпіона продано за 1,647 долярів, або 1 доляр і 35 центів за фунт живої ваги. Вівці, безроги, кози і коні мали теж своїх чемпіонів. У звязку з виставою відбувся, як і що року, зїзд молоді т. зв. 4-Ейч клюбів, що то занимаються плеканням добірного насіння кукурудзи, буряків, чи сільсько-господарських тварин, а які на виставі виказуються своєю цілорічною працею. Ці клюби це щось у роді „Союзу сільсько-господарської молоді", які орґанізував „Сільський Господар" у Львові, а які останніми роками виказали величезну діяльність і значно піднесли освітній рівень нашого селянина та його пересічні збори продуктів з одного морґа поля.

З тих клюбів також вибирали чемпіонів. Одна з них, 18-літня дівчина з Аризони, відзначилася ось тим: Вона має 18 літ, а за останніх 8 літ членства в клюбі вона сама вишила 199 убрань для себе, зварила 3,299 обідів, взяла участь у шістьох публичних переглядах суконь, виготовила 115 ріжного роду сільсько-господарських вистав у свойому повіті і була 5 літ начальницею 4-Ейч клюбу.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

ЙОНГСТАВН, ОГАЙО.

I.

Коляди й Щедрівки через Радіо.

Хор „Бандурист" укр. прав. громади під управою о. С. Мусійчука і при пяні панни Ірини Мусійчук відспіває Коляди й Щедрівки на Святий Вечір від години 11.—11:30 увечір через Радіа WFMJ (1400). В програму ввійдуть такі коляди: Бог предвічний. Нова радість стала. Радість нам ся явила. На небі зірка. Бог природу. Дивная новина. Нині Адаме. Рождество Христове, а також Щедрик і Ой сивая та і зазуленька. Сопранове сольо відспіває панна Оля Мусійчук — одну коляду й молитву Андрія з опери „Запорожець за Дунаєм" (при акомпаніяменті хору).

II.

Проситься шановне громадянство й товариства та громади стриматися з уряджуванням підприємств 18. лютня 1940., бо в цей день в укр. салі Хор „Бандурист" уряджує вечір укр. пісні. Виступить хор хорватський числом 90 співаків з Феррел, Па., хор саксонський (німецький) з Феррел, Па., і хор словенський з Кемпбел, Огайо. Хор „Бандурист" поставить Вечерниці Ніщинського.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 12. грудня 1939., в год. 12:45 пополудні, помер у Палмер, Масс.,

ІЛЛЯ ГИМОН,

довголітній член У. Н. Союзу і Тов. ім. І. Франка, від. 253. в Лудлов, Масс.

Покійний був вступив до У. Н. Союзу в році 1911, а саме до від. 70., з котрого перейшов до від. 253. в лютім 1930.

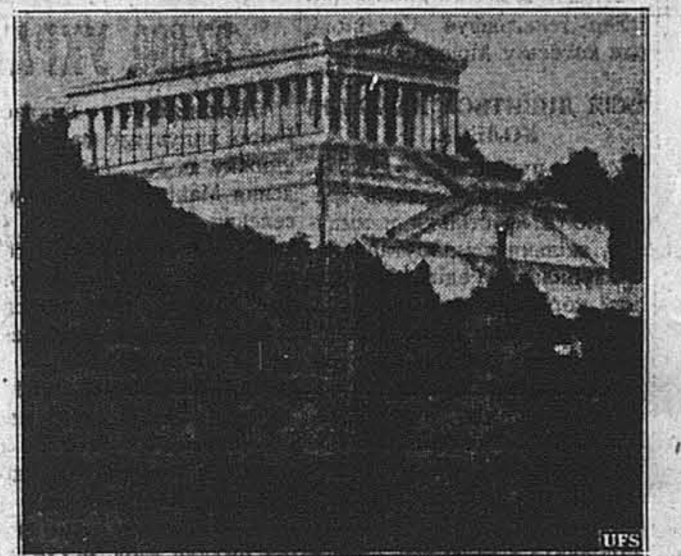
Був щирим українцем, брав усе участь в народнім ділі, як тільки Йому час позволив.

Родився 12. липня 1886. року в селі Желиків Великий, повіт Камінка Струмилова. Оставив жену Олену, дочки Павлину, Олену, котрі працюють у Вашингтоні в федеральнім бюрі, та Ольгу, котра ходить до школи.

Похорон відбувся 16. грудня 1939. в год. 9. рано. В ньому взяли участь всі члени відділу.

Вічна Йому память! Земля Йому пером!

І. Приступа, секр. від.

ҐІТЛЕРІВ ҐРІБ?

На високім горбі у німецькім місті Реґенсбурґу виставлено цю гарну будівлю в грецькім стилі. Чутки ходять, що це має бути ґріб для Ґітлера.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(54)

„То та чортиця хоче зробити з вас любимця, свого чоловіка, що разом з нею королював би в тій проклятій столиці", заговорив розлючено Пері. „Що ви на це кажете, Тарзане? Невже ви згодитеся на це?" Тарзан стояв задумано і не спішився відповідати. Щойно по хвилині він недбало завважив: „Побачимо".

Дженета відчула інстинктом, що щоб рятувати решту товариства, він готов себе посвятити. „Ніхто з нас не захоче такої жертви з вашого боку, Тарзане. Навіть колиб ви тим урятували наше життя". Але Тарзан далі не хотів запускатись у розмову і вимиваючо відповів: „Побачимо, що принесе завтра".

Тимчасом китаєць сидів у фотелі та важко над чимсь думав. „Цей золотий ідол і нашийник самоцвітів мусять представляти велику вартість", заговорив він півголосом. „Д-р Вонг, ви певно не задумуєте...", закликала Дженета. „Я не задумую нічого", перебив п дипльоматично китаєць.

„Та всетаки, воно може показатись корисним піддержувати приязнь...", тут він знов перервав, начеб уже сказав забагато. В тій хвилині просунулася темна постать біля дверей. А далі зупинився коло них Мунго. Він заговорив: „Королева Аґті велить прийти до неї Тарзанові і Вонґові. Вона хоче говорити".